

BLADET FRA MUNNEN: Vann er friluftsliv

Under denne vignetten inviterer redaksjonskomiteen for VANN mennesker med meninger og tilknytning til vann og vannfagene til å presentere hjertesaker. Denne gangen er det Lasse Heimdal, generalsekretær i Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO), som er tildelt spalteplassen.

Av Lasse Heimdal

Kysten, tjernet, elva, fossen; vannets ulike uttrykksformer har alltid tiltrukket og trollbundet oss, gitt oss mat og til tider latt oss overvelde av dets krefter. Nærhet til vannet skrur tomtepriser i været. Å ferdes på eller langs vann er en viktig del av mange menneskers drøm.

Ikke rart det blir bråk når noen vil avgrense tilgangen til vann. Enten det er inngrep av kraftutbyggere eller vernemyndigheter; det vil alltid være noen som opplever det som en begrensning i deres livskvalitet eller livsvilkår.

Friluftsliv er blitt Norges viktigste kilde til fysisk aktivitet, og den mest attraktive måte å tilbringe fritiden på. Gjennatt undersøkelser viser at tilgang til natur er et dypt forankret behov i folkesjela. Og få steder tiltrekker oss så mye som ferdsl langs eller på vannet. Det kan være langs en kyststi, på en strand eller knaus i vannkanten, i vadestøvler med fiskestanga i en elv, padlende over stille vann eller ned et forrykende stryk. Det er slik vi drømmer om, og det er slik vi vil ha det.

Ingen eier vannet. Det vannet du ser, var for sekunder siden et annet sted, og vil om noen sekunder være borte for alltid. Det skifter form etter temperatur og årstid, og lar seg bare midlertidig fange. Det er kanskje derfor vi er så fascinert av det.

Å gi mennesker tilgang til vannet er en viktig del av arbeidet med å tilrettelegge for friluftsliv. En rekke organisasjoner, som Forbundet Kysten, Turistforeningen og Friluftsrådene, vet mye om dette. De jobber nå med å bygge ut et nett av nye kystledhytter. Tanken er å gi en større del av befolkningen enkel og rimelig tilgang til kysten, noe som tidligere i tettbygde strøk var forbeholdt ”strandadelen”. Dette er god folkehelsepolitikk og god sosialpolitikk. Håpet er at offentlige støtteordninger, som spillmidlene, våkner opp og ser mulighetene ved å støtte opprettelse av overnattings-tilbud i form av enkle kystledhytter, og ikke bare støtter hyttene på fjellet. Det tok 150 år å bygge opp et godt nettverk

av overnattingshytter på fjellet. Langs kysten bør det være på plass om 15.

Mens vi venter på det, pågår en heftig drakamp om retten til benyttelse, eller kanskje heller utnyttelse, av våre siste ikke-fredede elveressurser. Mange av de større elvene er allerede bygget ut. Nå står kampen om de mindre, hvor mange grunneiere håper å tjene seg rike på å selge kraft. Den politiske våte drøm er å redusere europeiske CO₂-utslipp ved å øke produksjon av norsk vannkraft. Ordningen med de "grønne sertifikatene" har gjort dette ekstra attraktivt, ved å tvinge forbrukere til å betale mer for strømmen, slik at anlegg som ellers aldri ville blitt bygd, nå blir lønnsomt for utbygger gjennom store subsidier. En edel tanke, men med minimal effekt for europeisk energiforbruk og med katastrofale konsekvenser for norsk natur.

Ofte bryter foreslåtte prosjekter med naturmangfoldloven. Naturbrukere og naturvernere har også fått uventet støtte fra EUs vanddirektiv, som også forplikter Norge gjennom EØS-avtalen. Norsk

vannforvaltning blir nå gransket av kontrollorganet ESA, som har engasjert seg etter en henstilling fra flere norske organisasjoner, deriblant FRIFO. Det er et håp at dette vil føre til økt miljøbevissthet hos utbyggere, og at gamle kraftverk får nye konsesjoner med moderne miljøkrav med bl.a. krav til minstevannføring.

Det er også gledelig at NVE har stanset flere prosjekter som anses å være i vesentlig konflikt med miljø- eller friluftslivsinteresser. Når en så viktig del av norsk miljøforvaltning er tillagt et direktorat under Olje- og energidepartementet, er det særdeles viktig at NVE utviser kompetanse og vilje til å ivareta hele samfunnets behov; ikke bare utbyggere med drømmer om større inntekter, eller politikere som vil pynte på klimaregnskapet. Skal verdens miljøproblemer løses, må det totale forbruket ned. I det europeiske energiregnskapet ville selv utbygging av alle norske elver få minimal betydning. Gi oss flere grønne områder og naturlige vassdrag, uberørt av grønne sertifikater.